



Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van het kasteel en hoeve DESSENER en de hoeve SCHOENWINCKEL en als dorpsgezicht van de omgeving van het kasteel en de hoeves te KORTESSEM

DE VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING,

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004 en 10 maart 2006;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juli 2004 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 15 oktober 2004, 23 december 2005, 19 mei 2006, 28 juni 2007, 10 oktober 2007 en 22 september 2008;

Gelet op het ministerieel besluit van 11 december 2007 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten en dorpsgezichten hetzij het kasteel en hoeve DESSENER en de hoeve SCHOENWINCKEL als monument en de omgeving van het kasteel en de hoeves als dorpsgezicht;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 5 juni 2008,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004 en 10 maart 2006:

1° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

kasteel en hoeve Dessener, gelegen te Kortessem (Wintershoven), Stationsstraat 37;

bekend ten kadaster:

Kortessem, 2e afdeling, sectie A, perceelnummers 215H/DEEL, 227C, 228L, 232F.

2° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

hoeve Schoenwinckel, gelegen te

Kortessem (Wintershoven), Stationsstraat 39;

bekend ten kadaster:

Kortessem, 2e afdeling, sectie A, perceelnummer 169G/DEEL.

3° Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als dorpsgezicht:

ruime omgeving van kasteel en hoeve Dessener en hoeve Schoenwinckel, dreven, vijvers en toegangsweg, gelegen te

Kortessem (Wintershoven), Stationsstraat 37-, 39;

bekend ten kadaster:

Kortessem, 2e afdeling, sectie A, perceelnummers 143B, 144F, 144G, 149D, 150C, 151A, 152C, 155E, 155F, 157L, 157R, 160F, 161, 163D, 164D, 165A, 167C, 169G/DEEL, 170D, 171C, 172C, 173D, 173E, 210, 214, 215H/DEEL, 215K, 215L, 215M, 232G, 234A, 235E.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

1) *Kasteel en hoeve Dessener als monument:*

De historische waarde:

Het huidige goed gaat minstens terug tot de 13^{de} eeuw, behoorde toe aan de ridders van Desseneer en vanaf 1557 aan de familie de Lamboy. Wilhelm III de Lamboy herbouwde het slot circa 1640 tot een groot kasteel met een langgerekt neerhof. Latere eigenaars waren de familie de Renesse (tot in de 19^{de} eeuw), een zekere d'Ysendo(o)rn de Blois uit Gelderland (vanaf 1841), de familie Van der Gracht de Rommerswael (vanaf 1871), Hippolyte Arckens-de Bellefroid uit Tongeren (vanaf 1888) en de familie Claessens, eveneens uit Tongeren (vanaf 1907 tot nu).

De historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Het gebouwencomplex is deels opgetrokken in de traditionele "Maasstijl", met gebruik van baksteen, mergel- en kalksteen en het voorkomen her en der van typische klooster- en kruiskozijnen, negblokken, muur- en hoekbanden. Een muursegment van de donjon van de oude burcht bleef in de poortvleugel van het kasteel bewaard. Het neerhof bleef qua architecturaal geheel grotendeels behouden, weliswaar met latere aanpassingen. De kasteelrestanten, waaronder twee ronde torens, de poortvleugel en een parallelle vleugel met rondboogarcade, zijn schaarser, daar verkleind en in de loop der tijd ontdaan van de twee zijvleugels. Waardevolle interieurelementen bleven bewaard in de poortvleugel en de parallelle vleugel van het kasteel: een kalkstenen schouw, een bepleisterde schouwboezem met rococostucwerk, een restant van een oude deuromlijsting, een paar eiken bordestrappen, een overwelfde kelder en een behouden gebint.

De sociaal-culturele waarde:

De neerhof-opperhof-structuur is nog duidelijk aanwezig. Stallingen, hooizolders, langsschuur, en duiventil in het poortgebouw, met omgevende boomgaarden, wei- en akkerlanden, getuigen van de eeuwenlange agrarische activiteit. De restanten van het kasteel, voorzien van torens met schietgaten, een poortvleugel en een parallelle vleugel met rondboogarcade, laten een afleesbare evolutie zijn van defensieve burcht naar residentieel kasteel.

2) *Hoeve Schoenwinckel als monument:*

De historische waarde:

Het goed behoorde lange tijd toe aan de abdij van Herkenrode en dit vanaf 1264 tot aan de Franse Revolutie. In 1797 werd de hoeve betrokken door één van de twee medeigenaars, Paul Bonhomme van Maastricht, die het complex restaureerde. In 1844 werd Pieter Michiels, koopman in Tongeren, eigenaar. Later werd het goed vererfd via de aangetrouwde families de Lexhy en Roelants.

De historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Het woonhuis heeft een oude kern van 1674. Traditionele elementen zijn de baksteenbouw onder zadeldak met Vlaamse pannen, de aanwezigheid van jaartalankers en S-vormige ankers, de houten kozijnen, gedeeltelijk voorzien van luiken en van een negbeloop, de kalkstenen lekdrempels, alsook de in een geprofileerde kalkstenen omlijsting gevatte deur van 1797 met bekroning in Lodewijk XVI-stijl. Het woonhuisinterieur omvat een 18^{de}-eeuws stucplafond met rankwerk in de linkervoorkamer op de begane grond. De stallen hebben kalkstenen muuropeningen. Als doorgang naar de velden is er een kalkstenen rondboogpoort van 1797, met negblokken en één schamppaal. Ook de achterzijde van deze poortvleugel heeft een kalkstenen rondboogpoort met negblokken; daar zijn resten van mergelstenen hoekbanden. Bakstenen Boheemse kappen op pijlers met pseudokapiteel vermeerderen de waarde van de stallen.

De sociaal-culturele waarde:

De hoeve getuigt van een jarenlange agrarische bedrijvigheid.

3) *Dorpsgezicht van Dessener en Schoenwinckel:*

De historische waarde:

De ruimtelijke context bestaat uit door de eeuwen gegroeid cultuurlandschap. Bij Kasteel en hoeve Dessener horen verder twee historische dreven en een vijver, bij Hoeve Schoenwinckel een geasfalteerde oprit en een door een treurwilg beschaduwde vijver.

De sociaal-culturele waarde:

Het omringende cultuurlandschap is, evenals de gebouwen, getuige van een eeuwenlange agrarische activiteit.

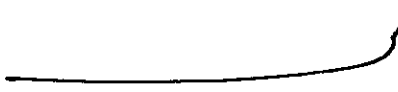
Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

- A. De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994 en 22 augustus 2006).

Brussel,

24 DEC. 2008

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en
Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening



Dirk VAN MECHELEN